

Yrkesinriktad specialundervisning för gymnasieexamen inom fastighetservice

---

LÄROPLAN FÖR DE YRKESINRIKTADE EXAMENSDELARNA

LÄROPLANEN GODKÄND AV STYRELSEN FÖR ÅLANDS GYMNASIUM 14.02.2017
REVIDERAD 17.4.2018

Innehåll

1	INLEDNING.....	3
1.1	Utbildningens mål.....	3
1.2	Samverkan med arbetslivet.....	4
1.3	Kompetensområdets uppbyggnad.....	4
2	OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR.....	6
2.1	Produktion av kundinriktad fastighetservice 15 kp.....	6
	Krav på yrkesskicklighet	6
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	6
	Bedömning	7
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	17
	OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR INOM KOMPETENSOMRÅDET.....	20
2.2	Allmän fastighetsskötsel och övervakning 30 kp.....	20
	Krav på yrkesskicklighet	20
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	20
	Bedömning	21
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	32
2.3	Skötsel av VVS 30 kp.....	34
	Krav på yrkesskicklighet	34
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	34
	Bedömning	35
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	47
	VALBARA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR.....	49
2.4	Byggnadstekniska reparationsarbeten, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp.....	49
	Krav på yrkesskicklighet	49
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	49
	Bedömning	50
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	62
2.5	Skötsel av utomhusområden, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp.....	65
	Krav på yrkesskicklighet	65
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	65
	Bedömning	66
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	78
2.6	Hantering av maskiner, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp.....	81
	Krav på yrkesskicklighet	81
	Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	81

Bedömning	82
Sätt att påvisa yrkesskickligheten	94
2.7 Arbeta i ett företag, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp	96
Krav på yrkesskicklighet	96
Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)	96
Bedömning	96
Sätt att påvisa yrkesskickligheten	109

1 INLEDNING

Den yrkesinriktade specialundervisningen är utarbetad och anpassad för studerande som har särskilda behov. Den riktar sig till studerande som finner sig väl tillrätta i arbete som utförs praktiskt. I utbildningen får de studerande grundläggande färdigheter att sköta uppgifter inom området för fastighetservice.

Utbildningen är så utformad att studierna anpassas efter studerandes förmåga och intresse. Varje studerande ska ha möjlighet att uppnå en grundläggande yrkeskunskap, men utbildningen har också som fokus att ge studeranden individuell möjlighet att utvecklas personligt och därmed uppnå en sund självkänsla och bli trygg med att utöva sitt yrke. Den studerande ska lära sig att arbeta självständigt, men också träna sin samarbetsförmåga genom att utföra uppgifter tillsammans med andra i små grupper.

De studerande ska lära sig arbeta ergonomiskt och säkert för att förebygga förslitningar och andra arbetsskador. Studeranden ska i sin utbildning få kännedom om föreskrifter och anvisningar om arbetarskyddet och implementera dessa i sin verksamhet. Hen ska lära sig identifiera olika faror och hälsorisker, såväl fysiska som psykiska.

1.1 Utbildningens mål

Målet med yrkesinriktad specialundervisning inom fastighetservice är att ge studeranden kunnande i praktiskt arbete både utom- och inomhus. Studeranden ska få lära sig sköta byggnader och grönområden samt utföra grundläggande reparationsarbeten. Den studerande får i en trygg och liten arbetsgrupp möjlighet att i egen takt och utifrån egna möjligheter utveckla sin förmåga, självkänsla och självständighet.

Undervisningen och utbildningens mål är att ge studerande möjlighet att avlägga alla examensdelar, vissa examensdelar eller någon del av examensdelen på en individuellt anpassad nivå.

Utbildningen ger studeranden en flexibel möjlighet till en individuellt utformad anpassning.

En studerande som slutför examensdelarna med individuell anpassning avlägger examen och får ett examensbetyg som dokumenterar kunnandet i de olika examensdelarna. Målet är att studeranden i sitt framtida yrkesliv ska kunna arbeta i öppet arbete eller i arbete med stöd.

En studerande som slutför vissa examensdelar enligt individuellt anpassad plan avlägger gymnasieexamen och får ett betyg som dokumenterar kunnandet och som redovisar den individuella anpassningen. Målet är att studeranden i sitt framtida yrkesliv ska kunna arbeta i öppet arbete.

En studerande som slutför de flesta examensdelar enligt gymnasieexamens krav för yrkesskicklighet, men som till vissa delar har följt en individuellt anpassad plan avlägger gymnasieexamen. I betyget redovisas den individuellt anpassade planen. Målet är att studeranden i sitt framtida yrkesliv ska kunna arbeta i öppet arbete eller utveckla sin yrkeskompetens genom vidare studier.

Utbildningen ska ge studeranden möjlighet att utveckla sin yrkeskunskap, självständighet och förmåga för att aktivt kunna verka i arbetsliv och samhälle.

1.2 Samverkan med arbetslivet

Utbildningen i skolan och lärande i arbete (LIA), som sker ute på olika arbetsplatser, ska tillsammans utgöra en helhet som motsvarar utbildningens mål. Gymnasieexamen eller gymnasieexamen med individuella mål innefattar minst 30 kompetenspoäng LIA. LIA är en viktig del av utbildningen och ger studeranden möjlighet att möta de reella krav som branschen ställer. LIA ska ge studeranden möjlighet att öka och finslipa sin kompetens i praktiska och verkliga situationer. Då en studerande under en längre sammanhängande period får delta och verka på en arbetsplats utvecklas förståelse för vad arbetet innebär och vilka krav som ställs på en yrkesverksam person i branschen.

Det är möjligt att arbetsplatsförlägga hela eller delar av examensdelarna.

Skolan ska etablera ett samarbete med olika företag och organisationer så att studerande har tillgång till LIA som en kvalitativ och målinriktad del av utbildningen. Studeranden, skolan och företaget/organisationen tecknar ett skriftligt LIA-avtal som klargör målen, villkor och vederbörandes rättigheter och skyldigheter. Studeranden har rätt till kontinuerlig handledning under perioderna av LIA.

När en studerande kommer till den arbetsplats där LIA ska genomföras ska hen veta vad som förväntas. På motsvarande sätt måste den eller de ansvariga på arbetsplatsen vara införstådda med mål och syfte med LIA och vad den studerande ska få ut av LIA-perioden och hur den ska bedömas. För den enskilde studeranden och för den ansvariga på arbetsplatsen är det viktigt att ansvarig lärare besöker arbetsplatsen för att på olika sätt ge sitt stöd.

Yrkesprovet kan genomföras under LIA-perioderna.

1.3 Kompetensområdets uppbyggnad

Gymnasieexamen eller gymnasieexamen med individuella mål inom fastighetservice består av

- yrkesinriktade examensdelar, 135 kompetenspoäng, varav 75 kompetenspoäng är obligatoriska (15 kp + 60 kp inom kompetensområdet) och 60 kompetenspoäng är valbara
- gemensamma examensdelar, allmänna ämnen, 35 kompetenspoäng
- fritt valbara examensdelar, 10 kompetenspoäng.

Studierna är fördelade på tre läsår, men studietiden kan variera individuellt.

En studerande kan i sin examen ta in examensdelar från andra kompetensområden om detta breddar eller fördjupar studerandens yrkeskompetens. Utöver detta kan studerande även ta in i sin examen examensdelar som är nationellt godkända.

Utbildningen följer Läroplansgrunder för den allmänbildande gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen (99US2/31.5.2016; ÅLR 2016/3900). Läroplanen i allmänna ämnen inom grundläggande yrkesutbildning utfärdad av Ålands landskapsregering utgör grund för undervisningen i gemensamma examensdelar (100US2/31.5.2016; ÅLR 2016/3902). Pedagogiskt upplägg, värdegrund, grund för fritt valda examensdelar samt bedömning och betyg beskrivs i Läroplan för Ålands yrkesgymnasium, allmän del för utbildning som leder till gymnasieexamen med yrkesinriktning fastställd av styrelsen för Ålands gymnasium 20.9.2016.

Uppbyggnaden av utbildningen inom kompetensområdet för fastighetsservice framgår av nedanstående tabell:

GYMNASIEEXAMEN INOM FASTIGHETSSERVICE/GYMNASIEEXAMEN MED DELVIS INDIVIDUELLT ANPASSADE MÅL INOM FASTIGHETSSERVICE/EXAMEN MED INDIVIDUELLT ANPASSADE MÅL INOM FASTIGHETSSERVICE			
180 kompetenspoäng			
2.2 OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR, 15 kp			
Åländsk kod	Examensdelens namn	Kp	Utb.styr. kod
2.1	Produktion av kundinriktad verksamhet	15 kp	2.1.1
OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR INOM KOMPETENSOMRÅDET, 60 kp			
2.2	Allmän fastighetsskötsel och övervakning	30 kp	2.2.1
2.3	Skötsel av VVS	30 kp	2.2.2
VALBARA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR, 60 kp			
2.4	Byggnadstekniska reparationsarbeten	15 kp	2.4.6
2.5	Skötsel av utomhusområden	15 kp	2.4.8
2.6	Hantering av maskiner	15 kp	2.4.9
2.7	Att arbeta i företag	15 kp	2.4.22
VALBARA EXAMENSDELAR, 10 kp			
GEMENSAMMA EXAMENSDELAR, ALLMÄNNA ÄMNEN, 35 kp			
	Kunnande i kommunikation och interaktion - Svenska 5 kp - Engelska 4 kp - Språk 2 kp	11 kp	
	Kunnande i matematik och naturvetenskaper - Matematik 6 kp - Fysik och kemi 2 kp - IKT 1 kp	9 kp	
	Kunnande som behövs i samhället och arbetslivet - Samhällsfärdigheter 1 kp - Arbetslivsfärdighet 1 kp - Företagsamhet och företagsverksamhet 1 kp - Upprätthållande av arbetsförmåga, idrott, motion och hälsokunskap 5 kp	8 kp	
	Socialt och kulturellt kunnande - Kännedom om olika kulturer 2 kp - Miljö- och hållbarhetskunnande 1 kp - Svenska 1 kp - Engelska 2 kp - Samhällsfärdigheter med inriktning på det åländska samhället och kulturen 1 kp	7 kp	

2 OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR

2.1 Produktion av kundinriktad fastighetservice 15 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- ta reda på vad service- och kvalitetsbeskrivningarna i de kundspecifika serviceavtalen för fastighetservice innehåller
- planera momenten i de kundservicesituationer som ingår i arbetet
- bemöta fastighetserviceproducentens olika kunder och intressenter i sitt arbete
- använda olika kommunikationsmetoder i externa och interna kundservicesituationer
- analysera kundens situation och erbjuda kunden lösningar som anknyter till serviceavtalen
- observera och fastställa trivseln, konditionen, funktionen och säkerheten i fastigheten
- meddela fastighetserviceproducenten vilka åtgärder som behövs och vid behov skaffa extern hjälp till kunden
- fastställa och ta initiativ till åtgärder som behövs för att förebygga eventuella risksituationer och avvikande situationer
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten
- instruera dem som använder fastigheten i tillfälliga arrangemang
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- ta reda på vad service- och kvalitetsbeskrivningarna i de kundspecifika serviceavtalen för fastighetservice innehåller
- planera enkla moment i de kundservicesituationer som ingår i arbetet
- bemöta fastighetserviceproducentens olika kunder och intressenter i sitt arbete
- känner till olika kommunikationsmetoder i externa och interna kundservicesituationer
- kan med stöd analysera kundens situation och erbjuda kunden lösningar som anknyter till serviceavtalen
- observera och fastställa trivseln, konditionen, funktionen och säkerheten i fastigheten i kända situationer
- meddela sin överordnade om vilka åtgärder som behöver göras och vid behov skaffa extern hjälp till kunden
- i kända situationer fastställa och ta initiativ till åtgärder som behövs för att förebygga eventuella risksituationer och avvikande situationer
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten i enkla arbetssituationer
- instruera dem som använder fastigheten i tillfälliga arrangemang

- avge en enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av sitt arbete och servicesituationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • planerar under handledning kundsituationen steg för steg • fastställer och beaktar, under handledning, eventuella risker i service situationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning planera enkla moment som ingår i arbetet • kan med handledning fastställa och beakta de eventuella riskerna i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • planerar momenten i kundsituationen utifrån erhållen information • fastställer och beaktar självständigt eventuella risker i service situationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd planera enkla moment som ingår i arbetet • kan med stöd fastställa och beakta de eventuella riskerna i kända situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • planerar momenten i kundsituationen och ställer upp ett mål för varje moment • fastställer och beaktar självständigt eventuella risker i service situationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera enkla moment som ingår i arbetet • kan fastställa och beakta eventuella risker i kända situationer

Behärskande av arbetshelheten

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • följer serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer med kontinuerligt handledning delar av serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • följer serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer med handledning delar av serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer med stöd serviceavtalen och kvalitetsbeskrivningarna i servicesituationen

Ekonomisk och högkvalitativ verksamhet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • gör observationer av fastighetens funktionsduglighet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i kända arbetssituationer göra observationer av fastighetens funktionsduglighet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • gör observationer av fastighetens funktionsduglighet och rapporterar uppdagade brister
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i kända arbetssituationer göra observationer av fastighetens funktionsduglighet

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • gör observationer av fastighetens funktionsduglighet och försöker avlägsna de uppdagade bristerna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • gör i kända arbetsituationer observationer av fastighetens funktionsduglighet

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Användning av elektroniska system

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder elektroniska system vid informationssökning och i kontakten med de intressenter som uppgiften kräver
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning använda elektroniska system vid informationssökning
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar elektroniska system i sitt arbete vid sökning av information om kundobjektet och i kontakten med de intressenter som uppgiften kräver
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda elektroniska system vid informationssökning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar elektroniska system i sitt arbete vid sökning av information om kundobjektet, vid rapportering och i kontakten med de intressenter som uppgiften kräver
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd använda elektroniska system vid informationssökning

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Iakttagande av avtal och allmänna kvalitetskrav

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • söker information i arbetsområdets rapporter och följer under handledning fastighetsskötsel- och serviceavtalen för kundobjektet • beaktar, under handledning, tabellen över ansvarsfördelningen för fastigheten • använder begreppen inom branschen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer med handledning enkla moment i fastighetsskötsel- och serviceavtalen för kundobjekt • använder med handledning enklare begrepp inom branschen
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • följer fastighetsskötsel- och serviceavtalen för kundobjektet • beaktar tabellen över ansvarsfördelningen för fastigheten • följer de allmänna kvalitetskraven för städningen och fastighetsskötseln i fastigheten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer med stöd enkla moment i fastighetsskötsel- och service-avtalen för kundobjekt • använder med stöd enklare begrepp inom branschen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer bestämt fastighetsskötsel- och serviceavtalen för kundobjektet • beaktar tabellen över ansvarsfördelningen för fastigheten, men är om nödvändigt flexibel, i situationer som kräver samarbete • följer de allmänna kvalitetskraven för städningen och fastighetsskötseln i fastigheten och använder i sitt arbete den servicebok som har gjorts upp för kundobjektet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer enkla moment i fastighetsskötsel- och serviceavtalen för kundobjekt • använder enklare begrepp inom branschen

Kännedom om uppgifterna inom fastighetsservicebranschen

<p>Nöjaktiga N1 N1*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de begrepp och termer som används inom fastighetsservicebranschen • känner till funktionsprinciperna för fastighetens tekniska system • vet vilka faktorer som inverkar på att fastigheten blir smutsig och känner till de anordningar och material som används vid städning • kan under handledning bedöma om slutresultatet i den producerade fastighetsservicen överensstämmer med avtalen <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till få enkla begrepp och termer som används inom fastighetsservicebranschen • känner till få enkla funktions-principer för fastighetens tekniska system i kända situationer • vet de vanligaste faktorerna som inverkar på att fastigheten blir smutsig och kan med handledning känna till de vanligaste anordningarna och material som används vid städning i kända situationer
<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder de begrepp och termer som används inom fastighetsservicebranschen • känner till funktionsprinciperna för fastighetens tekniska system och de anordningar och material som används i fastigheten • vet vilka faktorer som inverkar på att fastigheten blir smutsig och känner till de anordningar och material som används vid städning • kan bedöma om slutresultatet i den producerade fastighetsservicen överensstämmer med avtalen <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till enkla begrepp och termer som används inom fastighetsservicebranschen • känner till de enklaste funktions-principerna för fastighetens tekniska system i kända situationer • vet vilka faktorer som inverkar på att fastigheten blir smutsig och med stöd känna till vilka anordningar och material som används vid städning i kända situationer
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder de begrepp och termer som används inom fastighetsservicebranschen och kan för kunden förklara vad de betyder • känner till funktionsprinciperna för fastighetens tekniska system och de anordningar och material som används i fastigheten • vet vilka faktorer som inverkar på att fastigheten blir smutsig och känner till de anordningar och material som används vid städning • kan fort bedöma om slutresultatet i den producerade fastighetsservicen överensstämmer med avtalen

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste begreppen och termerna som används inom fastighetsservicebranschen • känner till enkla funktions principer för fastighetens tekniska system i kända situationer • vet vilka faktorer som inverkar på att fastigheten blir smutsig och känner till de anordningar och material som används vid städning i kända situationer
--	---

Kännedom om intressenterna

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka intressenterna är i fråga om underhållet och användningen av fastigheten samt deras huvudsakliga befattningsbeskrivningar
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika intressenter som underhåller och använder fastigheten
Godast G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka intressenterna är i fråga om underhållet och användningen av fastigheten samt deras befogenheter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika intressenter som underhåller och använder fastigheten samt deras olika ansvarsområden
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka intressenterna är i fråga om underhåll och användning av fastigheten samt deras befogenheter och vet hur och i vilka sammanhang man kontaktar dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika intressenter som underhåller och använder fastigheten och vet i stora drag vem som sköter vad samt i vilka sammanhang man kontaktar dem

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete • sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara • använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med handledning sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till grunderna i anvisningarna och kan med handledning handla i nödsituationer och vid brand • följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med handledning i kända inövade arbetsituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • svarar för säkerheten i sin verksamhet • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna och på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar de arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till grunderna i anvisningarna och med stöd kan handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningarna som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i kända och inövade arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar säkerheten i sitt arbete • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna och på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i kända arbetssituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar under handledning tids- och materialåtgången • utvärderar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning göra enkla tids- och materialåtgångsberäkningar • kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet • utvärderar och utvecklar sitt arbete

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning göra enkla tids- och materialåtgångsberäkningar. • kan med handledning utvärdera sitt arbete
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen • utvärderar sitt arbete med avseende på kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd göra enkla tids- och materialåtgångsberäkningar. • kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar med olika slags människor • identifierar behoven hos de olika intressenterna och beaktar dem i sina handlingar
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Godastående G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar konstruktivt med olika slags människor • beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • främjar konstruktivt samarbete med olika slags människor • planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna samt tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med handledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna samt tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den.
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Produktion av kundinriktad service" i ett yrkesprov genom att delta i en kundservicesituation inom fastighetservicebranschen. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Produktion av kundinriktad service" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett

naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klargöra om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala 1* – 3* och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Produktion av kundinriktad service" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR INOM KOMPETENSOMRÅDET

2.2 Allmän fastighetsskötsel och övervakning 30 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer
- göra upp sitt arbetsschema
- planera det egna arbetet enligt myndigheternas föreskrifter och instruktionerna
- sköta flaggningarna och flaggan
- sörja för säkerheten i fråga om fastighetens nycklar
- använda fastighetens passerkontrollsystem
- använda fastighetens elektroniska styrsystem
- utföra funktionskontroll av brandlarms- och brandsläckningssystemen
- säkerställa att det byggda gårdsområdet är i funktionsdugligt och säkert skick
- säkerställa att lekutrustningen är i skick och att den kan användas tryggt
- utföra de åtgärder som hör till övervakningen av fastighetens energi- och vattenförbrukning
- utföra de uppgifter som hör till renhållningen av fastighetens utomhusområden så att kvaliteten på arbetet överensstämmer med fastighetsserviceavtalet
- sörja för ordning och renlighet samt att allt fungerar som det ska på de platser där avfallet förvaras och följa de lokala bestämmelserna
- sörja för att skyddsrummens skick överensstämmer med bestämmelserna
- sörja för det allmänna intrycket, säkerheten och hinderfriheten i fastighetens allmänna och tekniska utrymmen
- sköta fastighetens namntavlor och skyltar
- utföra de elarbeten som får utföras av lekmän, såsom byte av lampor, lampkupor osv.
- utföra övervakning av fastighetens kallutrymmen
- göra justeringar som eventuellt behövs för att dörrarna och fönstren ska fungera
- vid behov tillkalla sakkunniga inom olika områden
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Den studerande ska avlägga kort för heta arbeten och arbetssäkerhetskort samt kunna grunderna i första hjälpen.

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- arbeta i olika intrainade kundservicesituationer
- göra upp ett enkelt arbetsschema
- planera det egna arbetet i kända situationer enligt myndigheternas föreskrifter och instruktionerna
- sköta flaggan och flaggningarna med stöd av flaggtabell

- säkerställa att det kända gårdsområdet är i funktionsdugligt och säkert skick genom sommar- och vinterunderhåll
- enligt anvisningar säkerställa att känd lekutrustning är i skick och att den kan användas tryggt
- utföra inövade uppgifter som hör till renhållningen av fastighetens utomhusområden så att kvaliteten på arbetet överensstämmer med fastighetserviceavtalet
- i kända situationer sörja för ordning och renlighet samt att allt fungerar som det ska på de platser där avfallet förvaras och följa de lokala bestämmelserna
- i kända situationer sörja för det allmänna intrycket, säkerheten och hinderfriheten i fastighetens allmänna och tekniska utrymmen
- byta fastighetens namntavlor och skyltar
- utföra de elarbeten som får utföras av lekmän, såsom byte av lampor, lampkupor osv. i inövade situationer
- utföra övervakning av kända kallutrymmen i fastigheten
- göra enkla justeringar som eventuellt behövs för att dörrarna och fönstren ska fungera
- vid behov meddela sin överordnade om att tillkalla sakkunniga inom olika områden
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet i kända arbetssituationer
- bedöma sin egen arbetsprestation i enkla arbetssituationer
- avge en enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Den studerande ska kunna grunderna i första hjälpen.

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocesser

Planering av det egna arbetet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • väljer arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer eller om arbetsmiljön förändras
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i inövade och kända situationer välja arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat

	<ul style="list-style-type: none"> väljer för situationen ändamålsenliga arbetsmetoder, arbetsredskap och material för att uppnå ett slutresultat som kan godkännas
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer med stöd välja rätt arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö
	<ul style="list-style-type: none"> väljer de arbetsmetoder, arbetsredskap och material som är lämpligast för situationen för att uppnå ett slutresultat som är gott med avseende på ekonomi och kvalitet
Berömliga B3 B3*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer välja rätt arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett hyggligt slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö

Kostnadseffektivt och väl utfört arbete

	<ul style="list-style-type: none"> behöver handledning när nästa arbetsmoment inleds
Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända och inövade situationer när nästa arbetsmoment inleds
	<ul style="list-style-type: none"> klarar självständigt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
	<ul style="list-style-type: none"> klarar lätt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment och beaktar dem i sitt arbete självständigt och på eget initiativ
Berömliga B3 B3*	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
--	--

Beaktande av kvalitetens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för fastighetsskötseln
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för fastighetsskötseln
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för fastighetsskötseln
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar med stöd enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för fastighetsskötseln
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för fastighetsskötseln och utvecklar sitt arbete för att nå kvalitetsmålen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för fastighetsskötseln

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av arbetsmetoderna inom fastighetsskötsel

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras • anpassar, under handledning, sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver konstant handledning i nya situationer

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och gör det konsekvent • anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd för att använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver hand-ledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder konsekvent den arbetsmetod som hen valt och bedömer metodens lämplighet under arbetets gång • förutser förändringar i förhållandena och anpassar sitt arbetssätt enligt förändringarna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras

Behärskande av arbetsredskap

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften, men behöver handledning i det • underhåller de arbetsredskap som hen använder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med handledning på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • kan med handledning underhålla de arbetsredskap som hen använder
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller omsorgsfullt de arbetsredskap som hen använder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med stöd på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med stöd de arbetsredskap som hen använder

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften och drar nytta av dem i sitt arbete • underhåller omsorgsfullt de arbetsredskap som hen använder och rapporterar defekter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med lite stöd de arbetsredskap som hen använder

Behärskande av material

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sorterar det avfall som uppkommer men behöver handledning i vissa arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • planerar sitt arbete enligt materialens egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera de avfall som uppkommer

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Kännedom om lagstiftning och andra myndighetsföreskrifter och instruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller i arbetsuppgiften
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och meddelar vid behov kunden om missförhållanden som hen lagt märke till
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgift
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och vidtar åtgärder för att avlägsna missförhållanden enligt situationens krav
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd beakta i kända arbetssituationer de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften

Kunskap om serviceorganisationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i sin serviceorganisation och kan följa dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med handledning vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och kan följa dem

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med stöd vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och kan följa dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem

Kunskap om kundobjektet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kundobjektet och kan följa dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning veta vilka rutiner som gäller i kända och inövade kundobjekt och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i kundobjektet och kan följa dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd veta vilka rutiner som gäller i inövade och kända kundobjekt och kan följa dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i kundobjektet och kan följa dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända kundobjekt och kan följa dem

Kännedom om avtalens betydelse

	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilken betydelse fastighetsserviceavtalet har i arbetet
--	---

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning ta del och förstå delar av fastighetsserviceavtalet i arbetet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår vilken betydelse fastighetsserviceavtalet har i arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning ta del och förstå betydelsen av fastighetsserviceavtalet i arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar villkoren i fastighetsserviceavtalet i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd ta del och förstå betydelsen av fastighetsserviceavtalet i arbetet

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete • sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara • använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
------------------------	---

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med handledning sörja för sin egna fysiska och psykiska arbetsförmågan • kan med handledning känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med handledning i kända inövade arbetsituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för säkerheten i sitt arbete • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna och på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • kan med stöd känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med stöd i kända och inövade arbetsituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sitt arbetssätt så att det blir säkrare • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna och på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i kända arbetsituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetsituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
--	--

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar under handledning tids- och materialåtgången • utvärderar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet • utvärderar och utvecklar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera sitt arbete
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen • utvärderar sitt arbete med avseende på kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar med olika slags människor • identifierar behoven hos de olika intressenterna och beaktar dem i sina handlingar
--	--

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar konstruktivt med olika slags människor beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar konstruktivt med olika slags människor planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan samarbeta med olika slags människor

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna samt tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med hand-ledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna samt tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd för-stå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Allmän fastighetsskötsel och övervakning" i ett yrkesprov genom att delta i fastighetsskötsel. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Allmän fastighetsskötsel och övervakning" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka

studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissar sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala **1* – 3*** och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Allmän fastighetsskötsel och övervakning" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.3 Skötsel av VVS 30 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer som gäller underhåll av VVS-system
- göra upp sitt arbetsschema
- planera sitt arbete enligt arbetsobjektet
- genomföra service som gäller VVS-skötsel enligt avtalen om fastighetsskötsel och serviceavtalen, myndigheternas föreskrifter och instruktionerna
- sensoriskt bedöma inneluftens kvalitet i en fastighet
- lokalisera funktionsstörningar i VVS-tekniska system och fastställa orsaken till dem
- bedöma reparationsbehov och hur brådskande arbeten är
- underhålla de anordningar och den utrustning som är vanliga i VVS-tekniska system
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer som gäller underhåll av VVS-system
- göra upp ett enkelt arbetsschema
- planera sitt arbete enligt arbetsobjektet med handledning
- genomföra enkel service som gäller VVS-skötsel enligt avtalen om fastighetsskötsel och serviceavtalen, myndigheternas föreskrifter och instruktionerna
- sensoriskt bedöma inneluftens kvalitet i en fastighet med handledning
- lokalisera enkla funktionsstörningar i VVS-tekniska system och med handledning fastställa orsaken till dem
- med handledning bedöma reparationsbehov och hur brådskande arbeten är
- med handledning underhålla de anordningar och den utrustning som är vanliga i VVS-tekniska system
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation i enkla arbetssituationer
- avge en enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av det egna arbetet och de arbeten som ingår i underhåll av VVS-system

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> väljer arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer eller om arbetsmiljön förändras
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning i inövade och kända situationer välja arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> väljer för situationen ändamålsenliga arbetsmetoder, arbetsredskap och material för att uppnå ett slutresultat som kan godkännas
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer med stöd välja rätt arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> väljer de arbetsmetoder, arbetsredskap och material som är lämpligast för situationen för att uppnå ett slutresultat som är gott med avseende på ekonomi och kvalitet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer välja rätt arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett hyggligt slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö

Kostnadseffektivt och väl utfört underhåll av VVS-system

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> behöver handledning när nästa arbetsmoment inleds
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända och inövade situationer när nästa arbetsmoment inleds

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> klarar självständigt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment på eget initiativ
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> klarar lätt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment och beaktar dem i sitt arbete självständigt och på eget initiativ
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver stöd i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds

Beaktande av kvalitetens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för skötseln av VVS-systemen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för VVS-systemen
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för de arbeten som ingår i skötseln av VVS-systemen.
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> arbetar med stöd enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för VVS-systemen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för de arbeten som ingår i skötseln av VVS-systemen och utvecklar sitt arbete för att nå kvalitetsmålen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för VVS-systemen

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av de arbetsmetoder som används vid skötsel av VVS-system

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras • anpassar sitt arbetssätt enligt handledning, utgående från förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda rätt arbetsmetod som hon/han valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver konstant handledning i nya situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och gör det konsekvent • anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd för att använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder konsekvent den arbetsmetod som hen valt och bedömer metodens lämplighet under arbetets gång • förutser förändringar i förhållandena och anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringarna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd för att använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras

Behärskande av arbetsredskap

	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften men behöver ställvis handledning • underhåller de arbetsredskap som hen använder
--	--

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med handledning på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • kan med handledning underhålla de arbetsredskap som hen använder
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller de arbetsredskap som hen använder
	<ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med stöd på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med stöd de arbetsredskap som hen använder
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften och drar nytta av dem i sitt arbete • underhåller de arbetsredskap som hen använder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med lite stöd de arbetsredskap som hen använder

Behärskande av material

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sorterar det avfall som uppkommer men behöver handledning i vissa arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> planerar sitt arbete enligt materialens egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera de avfall som uppkommer

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Kännedom om lagstiftning och andra myndighetsföreskrifter och instruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller i arbetsuppgiften
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och meddelar vid behov kunden om missförhållanden som hen lagt märke till
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och vidtar åtgärder för att avlägsna missförhållanden enligt situationens krav
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd beakta i kända arbetssituationer de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften

Kunskap om serviceorganisationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med handledning vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Godast G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med stöd vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem

Kunskap om kundobjektet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning veta vilka rutiner som gäller i kända och inövade kundobjekt och kan följa dem
Godast G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd veta vilka rutiner som gäller i inövade och kända kundobjekt och kan följa dem

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> vet vilka rutiner som gäller i kända kundobjekt och kan följa dem

Kännedom om avtalens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå delar av fastighetserviceavtalet i arbetet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå betydelsen av fastighetserviceavtalet i arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar fastighetserviceavtalet i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd ta del och förstå betydelsen av fastighetserviceavtalet i arbetet

Tolkning av instruktioner om skötsel och underhåll

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse tillverkarnas instruktioner om skötsel och underhåll har i arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning förstå den betydelse som tillverkarnas instruktioner har för skötsel och underhåll i arbetet

	<ul style="list-style-type: none"> förstår tillverkarnas instruktioner om skötsel och underhåll och förstår deras betydelse för arbetet
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med visst stöd förstå tillverkarnas instruktioner om skötsel och tillämpa dem i arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> utnyttjar i sitt arbete tillverkarnas instruktioner om skötsel och underhåll <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer utnyttja tillverkarnas instruktioner om skötsel och underhåll

Kännedom om VVS-system, de armaturer och den utrustning som ingår i dem samt underhållsobjekten i dem

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> känner till funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen och de anordningar och material som används i dem <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning nämna enkla funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> känner till de centrala funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen och de anordningar och material som används i dem samt vet hur lång livslängd de förväntas ha <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning nämna enkla funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> känner till de centrala funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen och de anordningar och material som används i dem och de fel som förekommer hos dem samt beaktar den livslängd de förväntas ha

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd nämna enkla funktionsprinciperna för de VVS-tekniska systemen
--	--

Tolkning av VVS-ritningar

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> lokaliserar eventuella fel med hjälp av VVS-ritningar
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning lokalisera eventuella fel med hjälp av VVS-ritningar
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> lokaliserar eventuella fel med hjälp av VVS-ritningar och använder underhållsdokument
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning lokalisera eventuella fel med hjälp av VVS-ritningar
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> utnyttjar VVS-ritningar och underhållsdokument i sitt arbete samt rapporterar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd lokalisera eventuella fel med hjälp av VVS-ritningar

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
------------------------	---

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetssituationer • kan med handledning sörja för sin egna fysiska och psykiska arbetsförmågan • kan med handledning känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med handledning i kända inövade arbetssituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för säkerheten i sitt arbete • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbetssituationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • kan med stöd känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med stöd i kända och inövade arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sitt arbetssätt så att det blir säkrare • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i kända arbetsituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetsituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

Lärande och problemlösning

<p>Nöjaktiga N1 N1*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar under handledning tids- och materialåtgången • utvärderar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten
<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet • utvärderar och utvecklar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera sitt arbete
	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • utvärderar sitt arbete i enlighet med kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar med olika slags människor • identifierar och beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar konstruktivt med olika slags människor • beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • främjar konstruktivt samarbete med olika slags människor • planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med handledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Skötsel av VVS" i ett yrkesprov genom att delta i arbetsuppgifter som ingår i skötseln av VVS-system hos ett kundobjekt. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Skötsel av VVS" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetsituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter

eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömnarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömnarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala **1*- 3*** och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömnarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Skötsel av VVS" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

VALBARA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR

2.4 Byggnadstekniska reparationsarbeten, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp

---

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer
- göra upp sitt arbetsschema
- utföra byggnadstekniska små reparationer av byggnaders beklädnad på ytter- och innerväggar
- utföra reparationer på fastigheters armaturer och utrustning
- utföra reparationer som behövs om dörrar och fönster inte fungerar
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer
- göra upp ett enkelt arbetsschema
- utföra byggnadstekniska små reparationer av byggnaders beklädnad på ytter- och innerväggar
- utföra enkla reparationer på fastigheters armaturer och utrustning
- utföra enkla reparationer som behövs om dörrar och fönster inte fungerar
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation i enkla arbetssituationer
- avge en enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocesserna

Planering av det egna arbetet och reparationerna

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> väljer arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer eller om arbetsmiljön förändras
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning i inövade och kända situationer välja arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> väljer för situationen ändamålsenliga arbetsmetoder, arbetsredskap och material för att uppnå ett slutresultat som kan godkännas
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer med stöd välja rätt arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö bedömning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> väljer de arbetsmetoder, arbetsredskap och material som är lämpligast för situationen för att uppnå ett slutresultat som är gott med avseende på ekonomi och kvalitet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer välja rätt arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett hyggligt slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö

Kostnadseffektivt och väl utfört reparationsarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> behöver handledning när nästa arbetsmoment inleds
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända och inövade situationer när nästa arbetsmoment inleds

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> klarar självständigt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> klarar lätt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment och beaktar dem i sitt arbete självständigt och på eget initiativ
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver stöd i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds

Beaktande av kvalitetens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för de byggnadstekniska reparationerna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för reparationerna
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för reparationerna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> arbetar med stöd enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för reparationerna
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för reparationerna och utvecklar sitt arbete för att nå kvalitetsmålen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för reparationerna

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av arbetsmetoderna vid reparationer

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras • anpassar sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena enligt handledning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver konstant handledning i nya situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och gör det konsekvent • anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder konsekvent i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och bedömer metodens lämplighet under arbetets gång • förutser förändringar i förhållandena och anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringarna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras

Behärskande av arbetsredskap

	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften men behöver ställvis handledning • underhåller de arbetsredskap som hen använder
--	--

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med handledning på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • kan med handledning underhålla de arbetsredskap som hen använder
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med stöd på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med stöd de arbetsredskap som hen använder
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften och drar nytta av dem i sitt arbete • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder och meddelar om defekter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med lite stöd de arbetsredskap som hen använder

Behärskande av material

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sorterar det avfall som uppkommer men behöver handledning i vissa arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • planerar sitt arbete enligt materialens egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera de avfall som uppkommer

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Kännedom om lagstiftning och andra myndighetsföreskrifter och instruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller i arbetsuppgiften
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och meddelar vid behov kunden om missförhållanden som hen lagt märke till
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och vidtar åtgärder för att avlägsna missförhållanden enligt situationens krav
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd beakta i kända arbetssituationer de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften

Kunskap om serviceorganisationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med handledning vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med stöd vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem

Kunskap om kundobjektet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning veta vilka rutiner som gäller i kända och inövade kundobjekt och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd veta vilka rutiner som gäller i inövade och kända kundobjekt och kan följa dem

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> vet vilka rutiner som gäller i kända kundobjekt och kan följa dem

Kännedom om avtalens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå delar av fastighetserviceavtalet i arbetet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå betydelsen av fastighetserviceavtalet i arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar fastighetserviceavtalet i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd ta del och förstå betydelsen av fastighetserviceavtalet i arbetet

Tolkning av arbetsbeskrivningar samt monterings-, underhålls- och reparationsinstruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse arbetsbeskrivningarna samt tillverkarnas monterings-, underhålls- och reparationsinstruktioner har för arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning och stöd förstå att arbetsbeskrivningar och tillverkarnas monterings-, underhålls- och reparationsinstruktioner har betydelse för arbetet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår arbetsbeskrivningarna samt tillverkarnas monterings-, underhålls- och reparationsinstruktioner och förstår deras betydelse i arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med viss handledning förstå enkla arbetsbeskrivningar och enkla underhålls- och reparationsinstruktioner
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder arbetsbeskrivningar i sitt arbete och utnyttjar tillverkarnas monterings-, underhålls- och reparationsinstruktioner
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda enkla arbetsbeskrivningar i sitt arbete och utnyttja enkla monterings- underhålls- och reparationsinstruktioner

Kännedom om byggnadens byggdelar, armaturer och utrustning samt underhålls- och småreparationsobjekten hos dem

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • identifierar byggdelar, armaturer och utrustning och känner till de vanligaste underhålls- och småreparationsobjekten hos dessa
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd och handledning identifiera byggdelar, armaturer och utrustning och utföra enkla underhålls- och småreparationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår byggnadens konstruktioner samt vad det betyder för fastighetsägaren att byggdelarna, armaturerna och utrustningen är i skick • känner till de vanligaste underhålls- och småreparationsobjekten hos dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning förstå byggnadens konstruktion • kan inse betydelsen av att hålla byggdelar, armaturer och utrustning i skick

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning och stöd utföra de enkla underhålls- och småreparationsarbeten
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete byggnadens konstruktion samt vad det betyder för fastighetens livscykel att byggdelarna, armaturerna och utrustningen är i skick • känner till och kan utföra de vanligaste underhålls- och reparationsarbeten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med visst stöd beakta byggnadens konstruktion och inser betydelsen av att byggnaden, armaturer och utrustningen är i skick • kan med visst stöd utföra enkla underhålls- och reparationsarbeten

Kännedom om bestämmelserna om hanteringen av byggavfall

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de lokala bestämmelserna om hantering av byggavfall och iakttar dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning hantera byggavfall enligt lokala bestämmelser
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av de lokala bestämmelserna om hantering av byggavfall och följer bestämmelserna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning hantera byggavfall enligt lokala bestämmelser
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer de lokala bestämmelserna om avfallshantering samt främjar på eget initiativ hållbar utveckling i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd hantera byggavfall enligt lokala bestämmelser

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

	<ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete • sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara • använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med handledning sörja för sin egna fysiska och psykiska arbetsförmågan • kan med handledning känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med handledning i kända inövade arbetsituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för säkerheten i sitt arbete • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbetssituationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • kan med stöd känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med stöd i kända och inövade arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sitt arbetssätt så att det blir säkrare • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risk-tagning i kända arbetssituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nöd-situationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

Lärande och problemlösning

<p>Nöjaktiga N1 N1*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar under handledning tids- och materialåtgången • utvärderar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet utvärderar och utvecklar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning utvärdera sitt arbete
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen utvärderar sitt arbete i enlighet med kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar med olika slags människor identifierar och beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar konstruktivt med olika slags människor beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> främjar konstruktivt samarbete med olika slags människor planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan samarbeta med olika slags människor

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med handledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Byggnadstekniska reparationer" i ett yrkesprov genom att delta i byggnadstekniska reparationer inom fastighetservicebranschen. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Byggnadstekniska reparationer" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-

perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetsplatshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala 1* – 3* och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Byggnadstekniska reparationer" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.5 Skötsel av utomhusområden, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp

---

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer
- göra upp sitt arbetsschema
- sköta renhållning av utomhusområden året runt
- sköta gräsmattor och planteringar under de olika årstiderna
- beakta de krav som de olika årstiderna ställer när det gäller skötseln av utomhusområden
- använda och underhålla de småmaskiner som behövs vid skötsel av utomhusområden
- utföra de åtgärder som behövs på vintern, dvs. halkbekämpning och sandning
- avlägsna graffiti målningar eller klotter på fastighetens ytor
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- arbeta i olika kundservicesituationer
- göra upp ett enkelt arbetsschema
- sköta renhållning av utomhusområden året runt
- sköta gräsmattor och planteringar under de olika årstiderna
- beakta de krav som de olika årstiderna ställer när det gäller skötseln av utomhusområden
- använda och med handledning underhålla de småmaskiner som behövs vid skötsel av utomhusområden
- utföra de åtgärder som behövs på vintern, dvs. halkbekämpning och sandning
- avlägsna graffiti målningar eller klotter på fastighetens ytor
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocesserna

Planering av det egna arbetet och skötsel av utomhusområden

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> väljer arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer eller om arbetsmiljön förändras
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning i inövade och kända situationer välja arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> väljer för situationen ändamålsenliga arbetsmetoder, arbetsredskap och material för att uppnå ett slutresultat som kan godkännas
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer med stöd välja rätt arbetsmetod och material för att få ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> väljer de arbetsmetoder, arbetsredskap och material som är lämpligast för situationen för att uppnå ett slutresultat som är gott med avseende på ekonomi och kvalitet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i kända situationer välja rätt arbetsmetod, arbetsredskap och material för att få ett hyggligt slutresultat, men behöver handledning i nya situationer och arbetsmiljö

Kostnadseffektiv och väl utförd skötsel av utomhusområden

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> klarar av arbetsuppgiften men behöver handledning när nästa arbetsmoment inleds
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända och inövade situationer när nästa arbetsmoment inleds

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • klarar självständigt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver handledning i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • klarar lätt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment och beaktar dem i sitt arbete självständigt och på eget initiativ
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds

Beaktande av kvalitetens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för skötseln av fastighetens utomhusområden
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för skötseln av fastighetens utomhusområden
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för skötseln av utomhusområdena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar med stöd enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för skötsel av fastighetens utomhusområden
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp för skötseln av utomhusområdena och utvecklar sitt arbete för att nå kvalitetsmålen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för skötsel av fastighetens utomhusområden

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av de arbetsmetoder som används vid skötsel av utomhusområden

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras • anpassar under handledning sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver konstant handledning i nya situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och gör det konsekvent • anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • behöver stöd för att använda rätt arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder konsekvent i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt och bedömer metodens lämplighet under arbetets gång • förutser förändringar i förhållandena och anpassar sitt arbetssätt enligt förändringarna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i sitt arbete den arbetsmetod som hen valt från tidigare inövade arbetssituationer, men behöver handledning i nya situationer eller när arbetsmiljön förändras

Behärskande av arbetsredskap

	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften men behöver ställvis handledning • underhåller de arbetsredskap som hen använder
--	--

<p>Nöjaktiga N1 N1*</p>	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med handledning på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • kan med handledning underhålla de arbetsredskap som hen använder
<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer med stöd på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med stöd de arbetsredskap som hen använder
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften och drar nytta av dem i sitt arbete • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder och meddelar om defekter <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder i kända situationer på rätt sätt de arbetsredskap som behövs i arbetsuppgiften • underhåller med lite stöd de arbetsredskap som hen använder

Behärskande av material

<p>Nöjaktiga N1 N1*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sorterar det avfall som uppkommer, men behöver handledning i vissa arbetsmoment <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer
<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • använder material enligt deras egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i inövade kända situationer använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera avfall som uppkommer

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> planerar sitt arbete enligt materialens egenskaper och sörjer för sorteringen av det avfall som uppkommer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd använda material enligt deras egenskaper och med stöd sortera de avfall som uppkommer

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Kännedom om lagstiftning och andra myndighetsföreskrifter och instruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller i arbetsuppgiften
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och meddelar vid behov kunden om missförhållanden som hen lagt märke till
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och vidtar åtgärder för att avlägsna missförhållanden enligt situationens krav
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd beakta i kända arbetssituationer de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften

Kunskap om serviceorganisationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med handledning vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med stöd vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem

Kunskap om kundobjektet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning veta vilka rutiner som gäller i kända och inövade kundobjekt och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd veta vilka rutiner som gäller i inövade och kända kundobjekt och kan följa dem

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> förstår rutinerna i kundobjektet och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> vet vilka rutiner som gäller i kända kundobjekt och kan följa dem

Kännedom om avtalens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning ta del och förstå delar av fastighetserviceavtalet i arbetet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår vilken betydelse fastighetserviceavtalet har med tanke på arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå delar av fastighetserviceavtalet i arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beaktar fastighetserviceavtalet i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd ta del och förstå betydelsen av fastighetserviceavtalet i arbetet

Tolkning av bruks- och underhållsanvisningar för småmaskiner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar har i arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med hjälp och handledning inse betydelsen att följa tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar och förstår deras betydelse för arbetet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med viss handledning förstå tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar och deras betydelse för arbetet
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> använder och utnyttjar i sitt arbete tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> använder och utnyttjar i kända situationer tillverkarnas bruks- och underhållsanvisningar

Kännedom om instruktioner om skötsel av gräsmatta och planteringar

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> känner till instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och kan arbeta enligt dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning följa instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och arbeta enligt dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> känner till instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och kan arbeta enligt dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning följa instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och arbeta enligt dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> förstår instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och kan arbeta enligt dem på det sätt som är lämpligast i situationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd följa instruktionerna om skötsel av gräsmattan och planteringarna och arbeta enligt dem

Kännedom om instruktioner om skötsel av trafikområden

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> känner till instruktionerna om skötsel av trafikområdena och kan arbeta enligt dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning följa instruktionerna om skötsel av trafikområdena och arbeta enligt dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår instruktionerna om skötsel av trafikområdena och kan arbeta enligt dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning följa instruktionerna om skötsel av trafikområdena och arbeta enligt dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> förstår instruktionerna om skötsel av trafikområdena och kan arbeta enligt dem på det sätt som är lämpligast i situationen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd följa instruktionerna om skötsel av trafikområdena och arbeta enligt dem

Kännedom om bestämmelserna om avfallshantering

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> känner till de lokala bestämmelserna om avfallshantering och beaktar dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning följa de lokala bestämmelserna om avfallshantering och beakta dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av de lokala bestämmelserna om avfallshantering och följer bestämmelserna
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning följa de lokala bestämmelserna om avfallshantering och beakta dem
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer de lokala bestämmelserna om avfallshantering samt främjar på eget initiativ hållbar utveckling i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd följa de lokala bestämmelserna om avfallshantering och beakta dem

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

	<ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete • sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara • använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med handledning sörja för sin egna fysiska och psykiska arbetsförmågan • kan med handledning känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med handledning i kända inövade arbetsituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för säkerheten i sitt arbete • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen

	<ul style="list-style-type: none"> • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbetsituationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • kan med stöd känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med stöd i kända och inövade arbetsituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sitt arbetssätt så att det blir säkrare • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i kända arbetsituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetsituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

Lärande och problemlösning

	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar under handledning tids- och materialåtgången • utvärderar sitt arbete
--	---

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet • utvärderar och utvecklar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning utvärdera sitt arbete
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen • utvärderar sitt arbete i enlighet med kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar med olika slags människor • identifierar och beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • samarbetar konstruktivt med olika slags människor • beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • främjar konstruktivt samarbete med olika slags människor • planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor
--	--

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med hand-ledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetssituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Skötsel av utomhusområden" i ett yrkesprov genom att delta i skötsel av utomhusområden hos ett kundobjekt. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Skötsel av utomhusområden" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade

kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala 1* – 3* och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Skötsel av utomhusområden" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.6 Hantering av maskiner, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp

---

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- göra upp sitt arbetsschema
- planera sitt arbete enligt arbetsobjektet och arbetsuppgiften
- före användningen inspektera de åkmaskiner som används inom fastighetservicebranschen
- köra maskiner på det sätt som arbetsuppgiften och arbetsobjektet förutsätter
- ansluta och ta loss arbetsredskap som kopplas till maskinerna
- bedöma maskinens funktionsduglighet och utföra de dagliga underhållen av maskinen
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation
- avge rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Den studerande har

- kör tillstånd av T-klass (traktorkort) vid användning av de arbetsmaskiner som förutsätter kör tillstånd

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- göra upp ett enkelt arbetsschema
- planera sitt arbete enligt arbetsobjektet och arbetsuppgiften
- före användningen inspektera de åkmaskiner som används inom fastighetservicebranschen
- köra maskiner på det sätt som arbetsuppgiften och arbetsobjektet förutsätter
- ansluta och ta loss arbetsredskap som kopplas till maskinerna
- med handledning bedöma maskinens funktionsduglighet och utföra enkla dagliga underhåll av maskinen
- beakta frågor som är väsentliga med tanke på den egna säkerheten och kundens säkerhet
- bedöma sin egen arbetsprestation i enkla arbetssituationer
- avge enkel rapport om sitt arbete enligt situationens krav

Den studerande har

- kör tillstånd av T-klass (traktorkort) vid användning av de arbetsmaskiner som förutsätter kör tillstånd

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för

bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocesser

Planering av det egna arbetet och hantering av maskiner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> väljer en maskin och ett hanteringssätt som är lämpliga i situationen för att uppnå ett godtagbart slutresultat, men behöver handledning när förhållandena förändras
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med kontinuerlig handledning välja en maskin och ett hanteringssätt som är lämpligt i situationen
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> väljer ett sätt att hantera maskinen som är ändamålsenligt i situationen för att uppnå ett godtagbart slutresultat
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning välja en maskin och ett hanteringssätt som är lämpligt i situationen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> väljer det sätt att hantera maskinen som är lämpligast för situationen för att uppnå ett slutresultat som är gott med avseende på ekonomi och kvalitet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd välja en maskin och ett hanteringssätt som är lämpligt i situationen

Kostnadseffektiv och väl utförd hantering av maskiner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> behöver handledning när nästa arbetsmoment inleds
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända och inövade situationer när nästa arbetsmoment inleds

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> klarar självständigt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver handledning i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> klarar lätt av arbetsuppgiften och förutser kommande arbetsmoment och beaktar dem i sitt arbete självständigt och på eget initiativ
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver stöd i kända situationer när nästa arbetsmoment inleds

Beaktande av kvalitetens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de uppsatta kvalitetsmålen för hantering av maskiner
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för hantering av maskiner
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de uppsatta kvalitetsmålen för hantering av maskiner
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för hantering av maskiner
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> arbetar enligt de uppsatta kvalitetsmålen för hantering av maskiner och utvecklar sitt arbete för att uppnå kvalitetsmålen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan arbeta enligt de kvalitetsmål som satts upp och inövats för hantering av maskiner

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av maskinanvändning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • använder maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert sätt • anpassar sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning använda maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert sätt
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • använder maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert och ändamålsenligt sätt • anpassar självständigt sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning använda maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert sätt • kan med handledning anpassa sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • använder maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert, ändamålsenligt och effektivt sätt samt utvärderar sin arbetsprestation under arbetets gång • förutser förändringar i förhållandena och anpassar sitt arbetssätt enligt förändringarna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd använda maskinen och de ämnen som den förbrukar på ett säkert sätt • kan med stöd anpassa sitt arbetssätt enligt förändringar i förhållandena

Observation av maskinens skick under användningen och underhåll av den

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • klarar av att observera maskinens skick under användningen och utföra det dagliga underhållet av den • underhåller de arbetsredskap som hen använder
------------------------	--

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning observera maskinens skick under användningen och utför enkla dagliga underhåll av den • kan med kontinuerlig handledning underhålla enkla arbetsredskap
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • klarar självständigt av att observera maskinens skick under användningen och utföra det dagliga underhållet av den • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning observera maskinens skick under användningen och utför enkla dagliga underhåll av den • kan med handledning underhålla enkla arbetsredskap
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • klarar självständigt av att observera maskinens skick under användningen och utföra det dagliga underhållet av den samt utvärdera sin arbetsprestation • underhåller noggrant de arbetsredskap som hen använder och meddelar om defekter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd observera maskinens skick under användningen och utför enkla dagliga underhåll av den • kan med stöd underhålla enkla arbetsredskap

Hantering av de ämnen som maskinen förbrukar

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar de ämnen som maskinen förbrukar och tar hand om avfallen på rätt sätt
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning hantera de ämnen som maskinen förbrukar och tar hand om avfallen på rätt sätt
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar de ämnen som maskinen förbrukar på det sätt som ämnas egenskaper förutsätter och tar hand om avfallen på rätt sätt

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning hantera de ämnen som maskinen förbrukar och tar hand om avfallen på rätt sätt
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar de ämnen som maskinen förbrukar effektivt och på det sätt som ämnens egenskaper förutsätter och tar hand om avfallen på rätt sätt
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd hantera de ämnen som maskinen förbrukar och tar hand om avfallen på rätt sätt

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Kännedom om lagstiftning och andra myndighetsföreskrifter och instruktioner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller i arbetsuppgiften
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och meddelar vid behov kunden om missförhållanden som hen lagt märke till
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd i kända inövade situationer beakta de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften och vidtar åtgärder för att avlägsna missförhållanden enligt situationens krav

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd beakta i kända arbetssituationer de författningar, bestämmelser och instruktioner som gäller arbetsuppgiften
--	---

Kunskap om serviceorganisationen

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med handledning vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet med stöd vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem
Berömliga B B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår rutinerna i sin serviceorganisation och följer dem på det för situationen lämpligaste sättet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka rutiner som gäller i kända inövade situationer i sin serviceorganisation och kan följa dem

Kännedom om avtalens betydelse

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilken betydelse avtalen om användning, underhåll och reparation av maskiner har för maskinanvändningen
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning ta del och kan i viss utsträckning förstå vilken betydelse avtalen om användning, underhåll och reparation av maskiner har för maskinanvändningen

	<ul style="list-style-type: none"> förstår vilken betydelse avtalen om användning, underhåll och reparation av maskiner har för maskin användningen
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning ta del och förstå vilken betydelse avtalen om användning, underhåll och reparation av maskiner har för maskin användningen
	<ul style="list-style-type: none"> beaktar i sitt arbete avtalsvillkoren i fråga om användning, underhåll och reparation av maskiner
Berömliga B3 B3*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd ta del och förstå vilken betydelse avtalen om användning, underhåll och reparation av maskiner har för maskin användningen

Tolkning av bruks- och underhållsanvisningar

	<ul style="list-style-type: none"> vet vilken betydelse bruks- och underhållsanvisningarna för maskinerna har med tanke på användningen av maskinerna
Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> känner i huvudsak till vilken betydelse bruks- och underhållsanvisningarna för maskinerna har med tanke på användningen, men behöver stöd och råd
	<ul style="list-style-type: none"> förstår vilken betydelse bruks- och underhållsanvisningarna för maskinerna har med tanke på användning av maskinerna
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår i huvudsak vilken betydelse bruks- och underhållsanvisningarna för maskinerna har med tanke på användningen, men behöver stöd och råd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> använder och utnyttjar bruks- och underhållsanvisningarna för maskinerna i sitt arbete

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda och utnyttja bruks- och underhållsanvisningarna för de vanligaste maskinerna i sitt arbete, men kan tidvis behöva stöd
--	--

Kännedom om maskinernas teknik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • vet vilka funktionsprinciperna är för de viktigaste maskinerna samt vilka objekt som behöver dagligt underhåll
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning nämna funktionsprinciperna för de viktigaste maskinerna samt deras dagliga underhåll
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår funktionsprinciperna för de viktigaste maskinerna samt de objekt som behöver dagligt underhåll
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med handledning nämna funktionsprinciperna för de viktigaste maskinerna samt deras dagliga underhåll
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • förstår funktionsprinciperna för de viktigaste maskinerna samt de objekt som behöver dagligt underhåll och kan instruera andra i frågor som gäller maskinernas teknik
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med stöd nämna funktionsprinciperna för de viktigaste maskinerna samt deras dagliga underhåll

Kännedom om bestämmelserna om farligt avfall

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de lokala bestämmelserna om hantering av farligt avfall och beaktar dem
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med kontinuerlig handledning hantera farligt avfall enligt lokala bestämmelser

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av de lokala bestämmelserna om hantering av farligt avfall och följer bestämmelserna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning hantera farligt avfall enligt lokala bestämmelser
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> hanterar farligt avfall enligt de lokala bestämmelserna om dem och instruerar andra
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd hantera farligt avfall enligt lokala bestämmelser

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i sitt arbete sörjer för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand följer de säkerhetsanvisningar som getts och utsätter varken sig själv eller andra arbetstagare för fara använder på ett säkert sätt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med handledning undvika risktagningar i kända arbetsituationer kan med handledning sörja för sin egna fysiska och psykiska arbetsförmågan kan med handledning känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand följer med handledning de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer kan med handledning i kända inövade arbetsituationer använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

<p>Goda G2 G2*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för säkerheten i sitt arbete • sörjer självständigt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och tar för egen del ansvar för sin säkerhet och säkerheten på arbetsplatsen • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och avlägsnar arbetsredskap som är i olag och lämnar in dem på service
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och kan med stöd undvika risktagningar i kända arbets-situationer • kan med stöd sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • kan med stöd känna till grunderna i anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer med stöd de säkerhetsanvisningar som getts för att undvika att utsätta sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan med stöd i kända och inövade arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna
<p>Berömliga B3 B3*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sitt arbetssätt så att det blir säkrare • sörjer aktivt för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nödsituationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts, observerar och fastställer på förhand farorna i arbetet och informerar om dem • använder skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna på ett säkert sätt, kontrollerar att arbetsredskapen och materialen är säkra att använda och tar arbetsredskap som är i olag ur bruk och lämnar in dem på service samt bedömer om arbetsredskapen är lämpliga för arbetet i fråga
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • förhåller sig positivt till säkert arbete och undviker risktagning i kända arbetssituationer • kan enligt anvisningar sörja för sin fysiska och psykiska arbetsförmåga • känner till anvisningarna om hur man ska handla i nöd-situationer och vid brand • följer de säkerhetsanvisningar som getts och kan undvika att utsätta varken sig själv eller andra arbetstagare för fara i kända situationer • kan i kända arbetssituationer på ett säkert sätt använda skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder i enlighet med instruktionerna

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> beräknar under handledning tids- och materialåtgången utvärderar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning utvärdera enkla utförda arbeten
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> beräknar tids- och materialåtgången, men det finns fortfarande avvikelser i resultatet utvärderar och utvecklar sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning utvärdera sitt arbete
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> beräknar tids- och materialåtgången och utför arbetet enligt beräkningen utvärderar sitt arbete i enlighet med kvalitetskraven
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med lite stöd utvärdera sitt arbete

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar med olika slags människor identifierar och beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning samarbeta med olika slags människor i kända situationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> samarbetar konstruktivt med olika slags människor beaktar i sina handlingar behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor, men behöver stöd i nya situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • främjar konstruktivt samarbete med olika slags människor • planerar sitt arbete utifrån behoven hos de olika intressenterna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta med olika slags människor

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar under handledning arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten och tar sakligt emot feedback
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med handledning förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och iakttar arbetsinstruktionerna, iakttar tystnadsplikten, tar emot feedback på överenskommet sätt och rättar sig efter feedbacken
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, kan med stöd förstå arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • håller arbetstiderna och kommer överens om eventuella avvikelser, iakttar tystnadsplikten och skaffar på eget initiativ feedback och utvecklar sitt arbete utifrån den
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer arbetstiderna enligt uppgjort schema, förstår arbetsinstruktioner och tystnadsplikt i kända arbetsituationer

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Hantering av maskiner" i ett yrkesprov genom att använda de åkmaskiner och tillhörande arbetsredskap som används inom fastighetsservicebranschen. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Hantering av maskiner" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissar sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala **1* – 3*** och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Hantering av maskiner" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.7 Arbeta i ett företag, valbar yrkesinriktad examensdel, 15 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- bedöma utbudet inom den egna branschen och möjligheterna att hitta nya kunder ur produktifieringens perspektiv
- precisera en ekonomiskt lönsam affärsidé och en mission
- planera ett företags verksamhet målinriktat och kundorienterat
- utföra arbetsuppgifter som rör ett företags verksamhet
- skaffa samarbetspartner och bygga upp de nätverk som behövs i affärsverksamhet
- presentera ett företags verksamhet i olika situationer
- använda informations- och kommunikationsteknik som hjälp i sitt arbete
- arbeta i ett team i ett företag, men kan också arbeta på egen hand och fatta självständiga beslut
- bedöma ett företags utvecklingsbehov

Krav på yrkesskicklighet (anpassad nivå)

Den studerande kan

- beskriva utbudet inom den egna branschen
- betjäna kunder på ett serviceinriktat sätt
- utföra arbetsuppgifter inom ett företag
- samarbeta med kunder och företagets nätverk
- med handledning presentera delar av ett företags verksamhet
- med handledning använda informations- och kommunikationsteknik i sitt arbete
- arbeta i ett team i ett företag

Bedömning

I tabellen har bedömningskriterier för tre olika nivåer av kunnande samt föremålen för bedömning sammanställts. Inom den grundläggande yrkesutbildningen utgör föremålen för bedömningen samtidigt det centrala innehållet i examensdelen. I bedömningskriterierna utgör den svarta texten gymnasieexamensnivån och den röda texten anpassade nivån.

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av det egna arbetet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • deltar i planeringen av företagets verksamhet och arbetar i ett arbetslag, men tar ansvar för sina egna arbeten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • deltar med handledning och stöd i företagets verksamhet och samarbetar i ett arbetslag

Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> planerar företagets verksamhet och agerar initiativrikt och ansvarsfullt som medlem i ett arbetslag samt tar ansvar för sina egna arbeten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> deltar med handledning i planeringen och arbetar under handledning som medlem i ett arbetslag tar med handledning och stöd ansvar för sina egna arbeten
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> planerar företagets verksamhet innovativt och agerar initiativrikt, ansvarsfullt och uppmuntrande samt tar ansvar för sina egna arbeten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med visst stöd planera enklare verksamheter inom företaget och kan med stöd ta ansvar för det egna arbetet

Behärskande av arbetshelheten

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> framskrider systematiskt i sitt arbete under handledning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> framskrider i sitt arbete med handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> framskrider systematiskt och smidigt i sitt arbete
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> framskrider på ett bra sätt med handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> framskrider systematiskt och smidigt i sitt arbete och anpassar sitt arbete efter arbetslagets verksamhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> framskrider med visst stöd på ett bra sätt i sitt arbete

Behärskande av tidsanvändning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> gör upp en tidsplan för olika uppgifter, men behöver en aning handledning, och följer sin tidsanvändning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> gör med handledning och stöd upp en tidsplan och kan följa tidsplanen, men behöver kontinuerlig handledning

	<ul style="list-style-type: none"> • gör upp en tidsplan för olika uppgifter och följer sin tidsanvändning
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • gör med handledning stöd upp en tidsplan och kan följa tidsplanen, men behöver stöd
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • gör upp en tidsplan för olika uppgifter under beaktande av effektiv tidshantering och följer sin tidsanvändning <p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • gör med visst stöd upp en tidsplan och kan följa sin tidsplan, men behöver tidvis visst stöd

Kvalitativ och kostnadsmedveten verksamhet

	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar de kvalitetsmål som satts upp för det egna arbetet och förändrar sitt arbetssätt utifrån erhållen respons • agerar serviceinriktat i sitt arbete
Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar med handledning och stöd uppsatta kvalitets- och kostnadsmål och kan med handledning och stöd utvärdera det egna arbetet i förhållande till uppsatta mål
	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar de gemensamt uppsatta kvalitets- och kostnadsmålen och utvärderar det egna arbetet för att uppnå målen • agerar serviceinriktat och främjar kundnöjdheten
Goda G2 G2*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar med handledning uppsatta kvalitets- och kostnadsmål och kan med handledning utvärdera det egna arbetet i förhållande till uppsatta mål
	<ul style="list-style-type: none"> • beaktar de gemensamt uppsatta kvalitets- och kostnadsmålen och utvecklar det egna arbetet för att uppnå målen • agerar serviceinriktat och främjar kundnöjdheten
Berömliga B3 B3*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar med visst stöd uppsatta kvalitets- och kostnadsmål och kan med viss handledning utvärdera det egna arbetet i förhållande till uppsatta mål

Behärskande av arbetsmetoder, arbetsredskap och -material

Användning av informations- och kommunikationsteknik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> använder efter att ha fått instruktioner informations- och kommunikationsteknik under beaktande av principerna för informationssäkerhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> använder med handledning och stöd informations- och kommunikationsteknik
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> använder informations- och kommunikationsteknik under beaktande av principerna för informationssäkerhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> använder med handledning informations- och kommunikationsteknik och beaktar grundläggande principer för informationssäkerhet i inövade situationer
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> använder informations- och kommunikationsteknik på egen hand och smidigt under beaktande av principerna för informationssäkerhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> använder med visst stöd informations- och kommunikationsteknik och beaktar grundläggande principer för informationssäkerhet i vanligt förekommande situationer

Kartläggning av affärsmiljön

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> bedömer som teammedlem utifrån den information som skaffats de nya kundgrupperna och de produkter och tjänster som ska erbjudas kunderna, men behöver emellanåt handledning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> bedömer som medlem av ett team med handledning och stöd den information som finns om kundgrupper, produkter och tjänster
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> bedömer som teammedlem utifrån den information som skaffats de nya kundgrupperna och de produkter och tjänster som ska erbjudas kunderna
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> bedömer som medlem av ett team med handledning den information som finns om kundgrupper, produkter och tjänster
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> bedömer som teammedlem på egen hand och fördomsfritt utifrån den information som skaffats de nya kundgrupperna och de produkter och tjänster som ska erbjudas kunderna
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> bedömer som medlem av ett team med visst stöd den information som finns om kundgrupper, produkter och tjänster

Precisering av en affärsidé

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> tar som teammedlem fram en ekonomiskt lönsam affärsidé och en mission, men behöver en aning handledning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team ge respons då en affärsidé utformas, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> tar som teammedlem fram en ekonomiskt lönsam affärsidé och en mission
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team ge positiv respons då en affärsidé utformas, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> tar på egen hand och som teammedlem fram en ekonomiskt lönsam affärsidé och en mission
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team komma med egna idéer för att öka lönsamheten, men behöver visst stöd

Planering av företagets verksamhet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> tar under handledning fram mål för företagets grundläggande funktioner och en kundorienterad plan som innehåller åtgärder genom vilka målen för funktionerna ska uppnås
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team medverka till att ta fram mål för olika funktioner och kundorienterade planer, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> tar fram mål för företagets grundläggande funktioner och en kundorienterad plan som innehåller åtgärder genom vilka målen för funktionerna ska uppnås
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team medverka till att ta fram mål för olika funktioner och kundorienterade planer, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> tar på egen hand fram välmotiverade mål för företagets grundläggande funktioner och en kundorienterad plan som innehåller åtgärder genom vilka målen för funktionerna ska uppnås
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team på ett positivt sätt medverka till att ta fram mål för olika funktioner och kundorienterade planer, men behöver visst stöd

Skaffande av samarbetspartner

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> väljer som teammedlem samarbetspartner och kommer överens om samarbetsformerna samt ingår vid behov avtal, men behöver handledning vid upprättande av avtal
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan som medlem av ett team samarbeta på olika sätt, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> väljer som teammedlem samarbetspartner och kommer överens om samarbetsformerna samt ingår vid behov avtal
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> väljer tillsammans med sitt team samarbetspartner och samarbetsformer, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> väljer som teammedlem innovativt och mångsidigt samarbetspartner och kommer överens om samarbetsformerna samt ingår vid behov avtal
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> väljer tillsammans med sitt team samarbetspartner och samarbetsformer, men behöver visst stöd
--	---

Utförande av arbetsuppgifter i företaget

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> sköter på egen hand och som teammedlem några arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, såsom materialanskaffning, tillverkning, marknadsföring, försäljning och distribution av produkter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> sköter som medlem av ett team några arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> sköter på egen hand och som teammedlem arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, såsom materialanskaffning, tillverkning, marknadsföring, försäljning och distribution av produkter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> sköter som medlem av ett team arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> sköter på egen hand och som teammedlem arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, såsom materialanskaffning, tillverkning, marknadsföring, försäljning och distribution av produkter, och sköter uppgifterna smidigt och använder arbetstiden väl
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> sköter som medlem av ett team arbetsuppgifter som rör företagets verksamhet, men behöver visst stöd

Presentation av företagets verksamhet

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> deltar i några möten där företagets produkter eller tjänster presenteras (försäljning och marknadsföring, skaffande av samarbetspartner och bokföringstjänster, möten med finansiärer och logistik)
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> deltar i möten där företagets produkter presenteras, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> presenterar företaget och dess produkter eller tjänster (försäljning och marknadsföring, skaffande av samarbetspartner och bokföringstjänster, möten med finansiärer och logistik)

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> deltar i möten där företagets produkter presenteras, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> presenterar företaget och dess produkter eller tjänster på ett övertygande sätt och under beaktande av de olika kundgrupperna (försäljning och marknadsföring, skaffande av samarbetspartner och bokföringstjänster, möten med finansärer och logistik)
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> deltar i möten där företagets produkter presenteras, men behöver visst stöd

Utveckling av affärsverksamheten

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> följer under handledning hur affärsmiljön och kundernas behov förändras och bedömer utifrån detta behoven av att utveckla affärsverksamheten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning och stöd förstå kundernas förändrade behov och kan med handledning och stöd göra behövliga förändringar i sitt arbetssätt
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> följer hur affärsmiljön och kundernas behov förändras och bedömer utifrån detta behoven av att utveckla affärsverksamheten
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan notera hur affärsmiljö och kundbehov förändras och kan med handledning göra behövliga förändringar
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> gör en omfattande uppföljning av hur affärsmiljön och kundernas behov förändras och bedömer utifrån detta behoven av att utveckla affärsverksamheten samt handlar kreativt
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> inser när affärsmiljö och kundernas behov förändras och kan med visst stöd göra förändringar för att utveckla verksamheten

Nedläggning av företaget

	<ul style="list-style-type: none"> utarbetar under handledning de dokument som behövs vid nedläggning av företaget
--	---

Nöjaktiga N1 N1*	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning och stöd vara behjälplig i att utarbeta de dokument som behövs vid nedläggning av ett företag
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> utarbetar de dokument som behövs vid nedläggning av företaget
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning vara behjälplig i att utarbeta de dokument som behövs vid nedläggning av ett företag
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> utarbetar de dokument som behövs vid nedläggning av företaget och har i samband med nedläggningen av företaget bedömt möjligheterna att sälja företaget
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan utarbeta dokument som behövs vid nedläggning av ett företag, men behöver stöd

Kunskap som ligger till grund för arbetet

Kartläggning av affärsmiljön

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> skaffar information om konkurrenternas utbud och kunder, men behöver emellanåt handledning
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med stöd och handledning skaffa information om konkurrenternas utbud och kunder
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> skaffar information om konkurrenternas utbud och kunder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning skaffa information om konkurrenternas utbud och kunder
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> skaffar på egen hand och mångsidigt information om konkurrenternas utbud och kunder
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan skaffa information om konkurrenternas utbud och kunder, men behöver viss handledning

Precisering av företagets affärsidé och planering av verksamheten

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> söker under handledning information om lagstiftning som gäller grundande av företag och verksamhet inom den valda branschen skaffar under handledning den information som behövs vid planering av de olika delområdena i det egna företagets affärsverksamhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning och stöd förstå gällande lagstiftning om företagsverksamhet
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> söker information om lagstiftning som gäller grundande av företag och verksamhet inom den valda branschen skaffar den information som behövs vid planering av de olika delområdena i det egna företagets affärsverksamhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan med handledning och stöd förstå gällande lagstiftning om företagsverksamhet och kan med stöd och handledning söka information om lagstiftningen
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> gör på egen hand omfattande sökningar av information om lagstiftning som gäller grundande av företag och verksamhet inom den valda branschen skaffar på egen hand och mångsidigt den information som behövs vid planering av de olika delområdena i det egna företagets affärsverksamhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kan förstå gällande lagstiftning om företagsverksamhet och kan med viss handledning söka information om lagstiftningen

Utförande av arbetsuppgifterna i företaget

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> skaffar under handledning information om olika behövliga tekniska eller andra produktionsmässiga lösningar samt stöduppgifter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> behöver stöd och handledning för att hitta information om olika behövliga tekniska och produktionsmässiga lösningar
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> skaffar information om olika behövliga tekniska eller andra produktionsmässiga lösningar samt stöduppgifter
	<p>Anpassad bedömning</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • behöver handledning för att hitta information om olika behövliga tekniska och produktionsmässiga lösningar
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • skaffar innovativt och fördomsfritt information om olika behövliga tekniska eller andra produktionsmässiga lösningar samt stöduppgifter
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skaffa information om olika behövliga tekniska eller andra produktionsmässiga lösningar, men behöver visst stöd

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet, men behöver en aning stöd
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet och ser alltid till att kunderna blir nöjda
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • hanterar kundorienterat problemsituationer som gäller företagets verksamhet, men behöver visst stöd

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • deltar i förberedelser inför val och beslut i en grupp • utvärderar under handledning sin verksamhet och hur det egna arbetet framskrider • deltar i samarbetsdiskussioner med gruppmedlemmar och intressentgrupper
---------------------	---

	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> deltar i förberedelser inför val och beslut, men behöver handledning och stöd utvärderar sin verksamhet, men behöver handledning och stöd deltar i samarbetsdiskussioner, men behöver handledning och stöd
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> kommer med förslag, gör val och fattar beslut i en grupp utvärderar sin verksamhet och hur det egna arbetet framskrider diskuterar samarbete med gruppmedlemmar och deltar i samarbetsdiskussioner med intressentgrupper
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kommer med förslag, gör val och fattar beslut, men behöver handledning utvärderar med handledning sin verksamhet deltar i samarbetsdiskussioner, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> kommer med förslag, gör val och fattar beslut i en grupp för att utveckla företagets verksamhet, och gör detta med goda motiveringar utvärderar sin verksamhet och hur det egna arbetet och företagsverksamheten framskrider diskuterar samarbete med gruppmedlemmar och intressentgrupper
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> kommer med förslag, gör val och fattar beslut i en grupp, men behöver visst stöd kan med visst stöd utvärdera sin verksamhet och sitt arbete diskuterar samarbete, men behöver tidvis stöd

Yrkesetik

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> följer under handledning de i företagsverksamheten överenskomna värdena som rör ekonomiska och sociala frågor samt hållbar utveckling
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> följer de värden som överenskommits i företagsverksamheten, men behöver stöd och handledning
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> följer de i företagsverksamheten överenskomna värdena som rör ekonomiska och sociala frågor samt hållbar utveckling
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> följer de värden som överenskommits i företagsverksamheten, men behöver handledning

Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer och främjar de i företagsverksamheten överenskomna värdena som rör ekonomiska och sociala frågor samt hållbar utveckling
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer de värden som överenskommits i företagsverksamheten, men behöver ibland handledning

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1 N1*	<ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar i sin egen verksamhet och sörjer för kundernas säkerhet enligt givna anvisningar • sörjer under handledning för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet i bekanta situationer.
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar och sörjer för kundernas säkerhet, men behöver handledning och stöd • sörjer för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet, men behöver kontinuerlig handledning
Goda G2 G2*	<ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar i sin egen verksamhet och i kundservicesituationer samt uppskattar eventuella arbetarskyddsrisiker och farosituationer • sörjer enligt anvisningar för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet i olika situationer
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar i egen verksamhet och i kundsituationer och kan förutse eventuella risker och faror, men behöver handledning • sörjer för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet, men behöver handledning
Berömliga B3 B3*	<ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar i sin egen verksamhet och i kundservicesituationer samt gör realistiska förslag för att utveckla arbetarskyddet • sörjer för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet i olika situationer • instruerar vid arbete i ett team andra i att beakta hälso- och säkerhetsfrågor.
	<p>Anpassad bedömning</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer branschens arbetarskyddsanvisningar i sin egen verksamhet och i kundservicesituationer, kan också komma med förbättringsförslag, men behöver visst stöd • sörjer för sin egen, arbetskamraternas och kundernas säkerhet

	<ul style="list-style-type: none"> • kan informera andra i teamet i frågor som rör hälso- och säkerhetsfrågor
--	--

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Arbeta i ett företag" i ett yrkesprov genom att delta i en kundservicesituation i ett företag. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs gärna på en arbetsplats, men om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan. Yrkesprovet kan anpassas i enlighet med studerandens individuella plan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Arbeta i ett företag" utför en studerande uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering kan vara skriftlig eller muntlig.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetsplatshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissar sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 eller anpassad skala **1* – 3*** och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Arbeta i företag" baseras på bedömningen av yrkesprovet.